

ПАПСЬКИЙ СХІДНИЙ ІНСТИТУТ НА СЛУЖІННІ ХРИСТІЯНСЬКОГО СХОДУ

Недавня стаття «Землетрус між єзуїтами у Папському Східному Інституті» викликала між друзями Інституту – мається на увазі між справжніми друзями – супротивні почуття. Перш за все варто відзначити скрупульозність з якою було вірно дотримано складне написання неіталійських імен та прізвищ. Варто оцінити також точність поданих інформацій. Однак, аж ніяк не можна погодитися ані з заголовком статті, ані тим більше з оцінками висловленими автором поданої новини.

У загаловку присутній зовсім неадекватний образ «землетрусу», феномен що зумовлює тільки розруху та смерть. Якщо вже хочеться використовувати «образи», то більш придатним був би образ грози, можливо навіть грози з несподіваними і сильними поривами вітру, який валить дерева розташовані під нахилом. Проте всі знають що гроза омиває, освіжує, оновлює, і що після неї настає ясна погода.

Щодо двох цитат, які в прихований спосіб ставлять підпис під статтею, варто сказати що різні катастрофічні висловлювання, майже «розгром» (*débâble*), «бійня», «пустельна місцевість без переможців та переможених», то їх потрібно шанобливо повернути їхньому авторові. Навіть якщо, як трапляється в кожній академічній інституції, не всі дисципліни є такими щоб збирати одностайні оплески тих хто їх вивчає, правдивим є також той факт, що переважна більшість їх повністю задовільняє очікування студентів.

Той хто говорить про «убогість багатьох дисциплін, довірених доцентам тимчасово залучених з інших університетів і змушених протягом кількох тижнів викласти те, що мало б тривати весь семестр», показує що не розуміється на складності місії довіреної Східному Інституту, зокрема Факультету східних церковних наук. Цей факультет, який з 1917 по 1971 роки, тобто аж до відкриття Факультету східного канонічного права, ідентифікувався із самим Інститутом, ділиться на три напрямки: богословсько-патристичний, літургічний та історичний. В свою чергу, при плануванні курсів дисциплін, кожен з цих напрямків розбивається на гаму різних східних традицій: візантійсько-слов'янську, халдейську, малабарську, маланкарську, маронітську, коптську, ефіопську, вірменську, грузинську, і це ще не всі.

Щоб наділити належною увагою ці різноманітні та багаті традиції (католицькі, православні, дохалкедонські) були введені, вже ось багато років, поряд зі звичайними курсами по 24 години що трактують сфери чисельно більші, курси по 12 годин, які по черзі кожні два роки трактують сфери чисельно менші. Такий стан справ є справжнім викликом як для декана, який покликаний скласти планування курсів, так і для секретаря, який повинен їх помістити в академічний календар. Якщо кожному з цих курсів потрібно було б надати цілий семестр, то не вистачило б і десять років щоб закінчити один ліцензіат. Але Папський Східний Інститут, подібно до кожної іншої академічної інституції, не претендує викладати все що пізнається; його обов'язком є надати студентові метод праці який допоможе йому займатися самостійно. Можна стверджувати, без страху бути спростованим, що жодному богословському факультету, ні в Римі ні деінде, не відоме планування курсів настільки гнучке і складне. Отже, так як спеціалісти цих так званих вузьких сфер часто не знаходяться ані серед складу постійних доцентів, ані в Римі, то очевидним є те, що потрібно їх іти шукати там де вони є, пропонуючи їм інтенсивні курси, сумісні з діяльністю інституції до якої вони належать.

Загалом Папський Східний Інститут покликаний кожного дня відповідати завданню мудро окресленому установчим документом «Orientis Catholici» Бенедикта XV, мається на увазі бути «належною установою вищих навчальних студій в Місті (Urbe, тобто в Римі) щодо питань християнського сходу». Саме це викладацький склад і намагається робити, поєднуючи викладання та наукові пошуки, не зважаючи на усвідомлення обмежень стосовно персоналу та наявних засобів.

Публікації випущені Інститутом останніми роками підтверджують що доценти не є якраз «наукові працівники (дослідники) аж до пенсії» – дослідники непродуктивні, в думках того хто звинувачує – але шукають, знаходять і продукують. Досить згадати Акти міжнародної конференції «*Le vie del sapere in ambito siro-mesopotamico dal III al IX secolo* (Дороги знання в сирійсько-месопотамському середовищі з III по IX століття, 12-13 травня 2011)», Рим 2013, під редакцією Карли Ноче, Массімо Пампалоні ТІ та Клаудії Тавольєрі [www.orientalichristiana.it], чи Акти міжнародного конгресу з літургії «*The Anaforal Genesis of the Institution Narrative in Light of the Anaphora of Addai and Mari*» (Анафорний генезис Розповіді про встановлення Євхаристії у світлі Анафори Адаї і Марі), Рим 2013, під редакцією Цезаре Жіраудо ТІ [www.prexeucharistica.org]; або «*La Vita di San Nicola di Sion. Traduzione [testo greco a fronte], note e commentario* (Життя Святого Миколи з Сіону. Переклад [з оригінальним текстом грецькою навпроти], примітки та коментар)», під редакцією Вінченцо Ружжієрі ТІ, Рим 2013 [www.lilame.org]; чи ж серія «*La questione armena. Documenti dell'Archivio Segreto Vaticano, ess. (Вірменське питання. Документи Ватиканського секретного архіву, тощо)*», Рим 2013-2015 (чотири томи вже опубліковані, інші два - незабаром), Жоржа-Анрі Райссена ТІ [www.lilame.org]. Можна згадати також «*Dizionario enciclopedico dell'Oriente cristiano*» (Енциклопедичний словник християнського Сходу), під редакцією Едварда Фарруджі ТІ, італійською мовою в 2000 році, наступне видання якого англійською мовою досить доповнене (більше 2000 сторінок). Також серія «*Patrimoine Arabe Chrétien* (Арабська християнська спадщина)» у 28 томах, «*Patrimonio Culturale Arabo-Cristiano* (Арабо-християнська культурна спадщина)» у 11 томах, «*Textes et Études sur l'Orient Chrétien* (Тексти та дослідження християнського Сходу)» у 9 томах, ведені Саміром Халілом Самір ТІ. Ще можна навести приклад престижної серії «*Patologia Orientalis*» (Східна патрологія) веденої Філіпом Лузьє ТІ [www.brepols.net]. І це далеко не все.

До програми наміченої Бенедиктом XV відлунює промова Івана Павла II 12 грудня 1993 з нагоди 75-річчя Інституту. Слова яскраві та далекоглядні:

«Дорогі Викладачі, навчайте цю молодь відчуття передавання, всезагальності віри та богослов'я. Детальне дослідження нехай буде школою методу щоб краще збагнути універсальність віри та її узагальнення в єдиній Особі Христа, правдивого Бога і правдивого Чоловіка, Сина Отця. Святий Дух нехай отже веде кожного до співпричастя Найсвятішої Трійці, усуваючи його від фрагментарності часткових проблем, серед яких може ризикувати стати безплідним.

Робіть так щоб Студент під час свого перебування у вашому Інституті, набув чіткого пізнання християнського Сходу у своїй цілісності: якщо це буде корисне студентам латинської традиції, то по-особливому буде корисним і студентам східних традицій, які матимуть таким чином засоби, щоб цінувати традиції різних Церков що складають різнобарвну мозаїку християнського Сходу. Це може вимагати більшого застосування міждисциплінарної роботи та співпраці між Викладачами: не зволікайте використовувати їх для рясних плодів ваших зусиль на користь ваших Учнів.

Робіть так щоб Літургія зверталася до Отців, Отці хай допоможуть перечитувати Святе Письмо, а богослов'я хай буде споглядальним синтезом цього “Життя в Христі” тісно поєданого з духовністю (і навіть єдиним досвідом з нею), згідно вдалої моделі спільної для Сходу і для Заходу».

В очікуванні того що скаже наступник Петра з нагоди вже близької сотої річниці від заснування, той хто засмучується через те що сталося минулими днями, не повинен забувати що Папський Східний Інститут був довірений Товариству Ісуса, яке в своїй багатостолітній історії зазнало багато поперемінних подій, і яке дивлячись поза «грозу» що сьогодні є на очах у всіх, вмітиме вказати як викладачам так і студентам ту «ясну погоду» яку всі невпинно очікують, за для все більшого служіння Східним Церквам.